

نکات مهم کتاب

راهنمای معلم مطالعات اجتماعی

پایه نهم دوره متوسطه (کد ۹۷)

تالیف مرداد ۱۴۰۲

توضیحات:

- دبیری مطالعات اجتماعی
- ویژه آزمون آموزش و پرورش
- ۳۶ نکته مهم و کلیدی
- حیطه تخصصی

برای دانلود رایگان جدیدترین سوالات استخدامی دبیری مطالعات اجتماعی، اینجا بزنید

برای دانلود رایگان مرجع این جزوه، کتاب راهنمای معلم مطالعات اجتماعی نهم اینجا بزنید

«انتشار یا استفاده غیر تجاری از این فایل، بدون حذف لوگوی ایران عرضه مجاز می باشد»

نکات مهم راهنمای معلم مطالعات اجتماعی نهم

- ۱- سه مولفه تقویت هویت ملی، اخلاق محوری در نظام اجتماعی و مهارت های زندگی از موارد مهمی است که برنامه مطالعات اجتماعی آنها را در اهداف، محتوا و روش ها پیگیری می کند.
- ۲- آموزش آداب و مهارت های زندگی اگر چه در کل برنامه های درسی دنبال می شود، اما با درس مطالعات اجتماعی پیوند نزدیک تری دارد و بخش قابل توجهی از آداب و مهارت های زندگی را میتوان در چارچوب و بستر این درس به دانش آموزان ارائه داد. لذا در رویکرد جدید سعی بر آن است که محتوای آموزش هر چه بیشتر با زندگی دانش آموز پیوند بخورد و به جای تأکید بر محفوظات و دانستنی های پراکنده و زیاد، مطالب مفید و کاربردی آموزش داده شود.
- ۳- دانش آموزان از طریق راهبرد زمان، تداوم و تغییر - تاریخ با مفهوم تغییرات و تداوم در محیطها و مکانها، منابع و فعالیتهای اقتصادی، فرهنگها و نظامهای اجتماعی آشنا میشوند. همچنین پند آموزی و عبرت گرفتن از رویدادها و حوادث تاریخی گذشته، فهم چرایی و چگونگی تحولات زندگی اجتماعی در هر دوره و ترسیم دور نمای زندگی آینده، تالش برای کشف واقعیت ها، پی بردن به ضعف ها و کاستی ها یا پیشرفتهای در هر دوره و سرانجام علاقمندی به شناخت و حفظ میراث فرهنگی کشور و آشنایی با زندگی و خدمات شخصیتها و مفاخر در دوره های زمانی از طریق حوزه «زمان، تداوم و تغییر» دنبال میشود.
- ۴- در این درس، چهار گروه عمده ارزش ها مدنظر است:
عدالت جویی: تمایل به برقراری عدالت در جامعه و ظلم ستیزی در سطوح مختلف، محلی، ملی و جهانی.
مسئولیت پذیری و حق طلبی: شناخت حقوق و تکالیف فردی و اجتماعی و تمایل به احقاق حق در سطوح مختلف.
تعاون: داشتن تمایل و علاقه به همکاری و مشارکت در سطوح مختلف اجتماعی توأم با احسان و رأفت نسبت به همنوعان.
میهن دوستی: علاقه مندی به کشور ایران و پیشرفت و آبادانی آن و احساس تعلق و افتخار نسبت به میهن اسلامی.
- ۵- در برنامه درسی مطالعات اجتماعی فرایند کاوشگری محیطی و اجتماعی و پرورش مهارتها در قالب پنج حوزه صورت میگیرد. این پنج حوزه عبارتند از:
1- کاوش و بررسی 2- مشارکت 3- برقراری ارتباط 4- خلاقیت 5- واکنش شخصی و اظهار نظر
- ۶- ارزشیابی یکی از مهم ترین بخش ها در فرایند آموزش محسوب می شود و مانند آینه ای می تواند پیشرفت دانش آموزان و معلمان را در تحقق اهداف برنامه درسی نشان دهد. ارزشیابی و سنجش به معانی مختلف در کشورهای مختلف به کار می رود.
- ۷- در فرایند مشارکت، دانش آموزان از طریق همراهی و کار گروهی، موفق به انجام فعالیتهای یادگیری میشوند و انواع راهبردهای کار گروهی را به کار میبرند.
- ۸- خلاقیت: در این حوزه، مهارت های کاربرد دانش و اطلاعات و مهارتها و الگوها و موقعیتهای جدید توسعه و بسط آموخته ها، پاسخگویی به مسائل و موقعیتهای غیر منتظره، طراحی و تولید محصولات یا راهبردهای جدید، ابداع روشهای جدید، پیشنهاد دادن، تجسم و پیش بینی کردن تقویت میشود.
- ۹- معلم مطالعات اجتماعی نمونه عینی ارزشها، صلاحیت ها و مهارتهای اجتماعی برای دانش آموزان است. معلم مطالعات اجتماعی فردی است مسئول و متعهد، قانون گرا، علاقمند به پیشرفت کشور خود، منظم، اهل مطالعه و تحقیق، صاحب تفکر، خالق و نقاد، با روحیه و با نشاط و پایبند به ارزشها و اخلاق اسلامی. معلم نامنظم یا بیاعتنا به قانون نمیتواند نظم و قانون گرایی را در دانش آموزان تقویت کند.
- ۱۰- شاهان صفوی، مخصوصاً شاه عباس اول، برای گسترش تجارت خارجی به شرکت های تجاری اروپایی اجازه دادند که در ایران فعالیت کنند. شاه عباس اول برای تقویت حکومت مرکزی و جلوگیری از نافرمانی و بی نظمی سران ایل قزلباش، حکومت ولایتها را از آنان گرفت. صادرات ابریشم که پرسود ترین کالای صادراتی بود، در انحصار شاه عباس قرار داشت. همچنین شاه عباس و اعضای خاندان او مالک بیشتر کارگاه های بافندگی بودند. شاه عباس ازبک ها و عثمانیان را شکست داد و تا پشت مرزهای ایران عقب راند؛ اما انگلستان با اخراج پرتغال، زمینه نفوذ خود در ایران را مستحکم کرد.

۱۱- "پوشه کار" مجموعه‌ای از کارهای دانش آموزان را دربردارد که به معلم و دانش آموز کمک میکند تا درباره روند یادگیری قضاوت کنند. معمولاً انتخاب کارهایی که در پوشه قرار میگیرد، باید توجه به انعکاس پیشرفت دانش آموز باشد. روی نمونه‌های انتخابی، تاریخ و اظهارنظر معلم ثبت شده باشد. موارد مختلفی را میتوان در پوشه کار گذاشت.

۱۲- معلم مطالعات اجتماعی بنا به ماهیت این درس باید فردی اهل مطالعه باشد و با مطالعه رویدادهای جاری و مسائل اجتماعی، محیطی، اقتصادی و فرهنگی، از آگاهیهای لازم در این زمینه برخوردار شود؛ به عبارت دیگر، به روز بودن برای معلم مطالعات اجتماعی اولویت خاص دارد.

۱۳- به طور کلی، «شرکت تعاونی، اجتماعی از اشخاص است که با اشتراک مساعی و از طریق با هم کار کردن، در پی تحصیل منافع هستند که در حالت فردی به دست آوردن آنها، امکان پذیر نیست»

۱۴- طول جغرافیایی هر نقطه عبارت است از: قطعه قوسی از دایره نیمگان یا استوا که بین نصف النهار گرینویچ و نصف النهاری که از نقطه مزبور قرار گرفته است. کلیه نقاطی که روی یک نصف النهار واقع شده اند طول یکسان دارند.

عرض جغرافیایی، دایره‌هایی به موازات استوا هستند که تا ۹۰ درجه رو به قطب شمال و ۹۰ درجه رو به قطب جنوب کشیده شده اند.

۱۵- کوه‌های چین خورده (Mountain Fold): ناهمواری‌هایی هستند (خلاصه شده توسط ایران عرضه) که بر اثر چین خوردگی لایه‌های رسوبی به وجود آمده و نتیجه نیروهای درونی زمین هستند. ناهمواریهای بزرگ چین خورده دنیا عبارتند از: هیمالیا، آلپ‌ها، البرز و زاگرس، آندها، پیرنه. با توجه به میزان فشار وارده به لایه‌های رسوبی و جنس آنها، چین‌ها دارای انواع گوناگون مانند متقارن، نامتقارن، خوابیده، مایل و... است. وقتی لایه‌های رسوبی یک چین، قوسها و افتادگی‌هایی پیدا میکنند، به قسمت برجسته چین، تاقدیس و به قسمت افتادگی آن، ناودیس میگویند.

۱۶- گسل (Fault): (درزه) نوعی شکست که بر اثر وارد آمدن فشار به پوسته زمین ایجاد میشود و موجب جابه‌جایی لایه‌ها میگردد. گسل انواع گوناگون، مانند گسل معمولی، معکوس، پلکانی و... دارد. گاهی بخش‌هایی دو گسل، تحت تأثیر فشار لایه‌های زیرین بالا میآید که به آن بخش، کوهه یا بالا آمدگی (Horst) و چین‌های دو طرف گسل که نشست کرده باشد را پایین افتادگی میگویند

۱۷- سامانه (طراحی شده توسط ایران عرضه) موقعیت یاب جهانی یا «GPS» توسط وزارت دفاع آمریکا ساخته شده است و عبارت است از ۲۴ ماهواره‌ای که به دور زمین می‌چرخند و تمام جهان را پوشش می‌دهند و جهت شناسایی موقعیت جغرافیایی پدیده‌ها در امور مختلف ناوبری و مهندسی و سدسازی و غیره، کاربران در کشورهای مختلف جهان می‌توانند از آن به رایگان استفاده کنند.

۱۸- تنوع زیستی: یعنی گوناگونی حیات بر روی زمین که شامل تمام جانداران، گونه‌ها، جمعیت‌ها، تفاوت‌های زنی و زیست بوم‌ها می‌شود. تاکنون حدود ۵/۱ میلیون گونه در جهان، نام‌گذاری و تعیین هویت شده‌اند. زن‌ها، گونه‌ها و زیست بوم‌ها از یک طرف وابسته به یکدیگر و از طرف دیگر در تعامل با محیط زیست هستند.

۱۹- تولید اولیه و ثانویه در اکوسیستم: تولید یعنی تبدیل انرژی نورانی به انرژی شیمیایی (فتوسنتز توسط گیاهان یا تولیدکنندگان اولیه) انرژی خورشیدی در سطح زمین به طور یکنواخت منتشر نمی‌شود.

۲۰- گونه آسیب پذیر: یک مرحله پایین‌تر از در معرض خطر و بالاتر از در معرض تهدید قرار دارد. این گونه اگر وضعیت بررسی و عوامل تهدیدکننده آن بهبود نیابند، در آینده در معرض خطر خواهد بود.

۲۱- گونه در معرض انقراض: بالاترین میزان خطر در فهرست فرمز (IUCN) است و به این معناست که جمعیت این گونه، کاهش یافته است و یا در طی سه نسل آینده به زیر ۸۰٪ جمعیت کنونی آن برسد (مثال: یوزپلنگ آسیایی، گرگ سرخ، فیل ماهی).

۲۲- انقراض: گونه منقرض شده یعنی وابسین عضو یک گونه، از بین رفته است و دیگر آن گونه نمی‌تواند یا تولید مثل به زندگی خود ادامه دهد (مانند ببر مازندران) و امکان بقای آن از بین می‌رود.

۲۳- در این مقایسه، رشد جمعیت کشور ایران با ترکمنستان، آذربایجان و ترکیه مشابه است، اما سایر کشورهای همسایه ایران، رشد جمعیت بیشتری نسبت به ایران دارند. فضای بحث و گفتگو به وجود بیاورید و درباره مزایای رشد جمعیت، نگرانی برخی کشورها از کاهش رشد جمعیت و رشد منفی و همچنین برنامه‌ها و سیاست‌های جمعیتی که برخی کشورها برای تشویق به فرزند آوری در پیش می‌گیرند، گفت و گو نمایید و اجازه بدهید دانش آموزان اظهار نظر کنند.

۲۴- بین رتبه کشورها در جدول بر مبنای (تهیه شده توسط سایت ایران عرضه) تولید ناخالص داخلی با نقشه کشورها مبنی بر درآمد سرانه، اختلافی مشاهده می‌شود که این اختلاف مربوط به توزیع تولید ناخالص داخلی بر تعداد جمعیت یک کشور است و لذا هرچه جمعیت، بیشتر باشد، رقم درآمد سرانه پایین‌تر می‌آید. به همین دلیل، در جدول چین در ردیف دوم و هند در ردیف دهم تولید ناخالص داخلی قرار دارند، اما بر روی نقشه این دو کشور در ردیف کشورهای با درآمد سرانه بالا محسوب نمی‌شوند، زیرا بسیار پر جمعیت هستند.

۲۵- تلاش برای نوسازی و اصلاح امور کشور: برنامه‌ها و اقدامات نوگرایانه و اصلاح طلبانه دوره قاجار از جمله موضوع‌های اساسی و چالشی تاریخ معاصر ایران به شمار می‌رود، زیرا کوشش سیاستمداران و اندیشمندان ایرانی بعد از جنگ‌های ایران و روسیه برای برون رفت کشور از تنگناها و مشکلات کشور از طریق اخذ علوم و فنون جدید از اروپا، موجب شد که مواجهه ایرانیان با غرب و تمدن غربی از حوزه‌های سیاسی و نظامی به حوزه‌های فکری، فرهنگی و تمدنی تسبیری و گسترش یابد. از آن زمان تا کنون نحوه مواجهه با اروپا و تمدن مدرن آن، همواره موضوع و مسئله‌ای مهم و حالش برانگیز در کشور ما بوده است.

۲۶- مبارزه با نفوذ و سلطه اقتصادی بیگانگان: در دوره قاجار حوزه اقتصادی ایران نیز به طرز فزاینده‌ای تحت تأثیر مناسبات و برخوردهای گسترده با جهان خارج به ویژه اروپا قرار گرفت. از این رو، برای درک موقعیت تاریخی ایران در آن دوره، شناخت وضعیت و شرایط اقتصادی اهمیت و ضرورت فراوانی دارد کاوش و مطالعه پدیده‌های تاریخی اگر به صورت فزاینده‌ای و توأم با شناخت روابط علی و معلولی آن پدیده‌ها باشد، آموزش و یادگیری تاریخ را تسریع و تعمیق می‌کند. بنابراین، توصیه می‌شود، برنامه‌ها و اهداف اقتصادی قدرتهای استعماری در ایران دوره قاجار و نیز اخذ امتیازات اقتصادی و آثار و پیامدهای آنها را از طریق جلب توجه فراگیران به موضوع انقلاب صنعتی و نیازها و ضرورت‌هایی که آن انقلاب به وجود آورد، ارائه و آموزش دهید. دانش آموزان را راهنمایی و هدایت کنید که ارتباط میان انقلاب صنعتی و برنامه و اهداف دولتهای روسیه و انگلستان برای نفوذ و سلطه اقتصادی بر ایران، را کشف و تحلیل نمایند.

۲۷- زمینه‌های تغییر حکومت از قاجاریه به پهلوی: در تحلیل و تبیین موضوع انتقال حکومت از قاجاریه به پهلوی به این نکته علمی توجه داشته باشید که ترکیبی از زمینه‌ها و عوامل داخلی و خارجی نقش آفرین و اثر گذار بوده است و از تبیین‌های یک سوپیه و ناقص اجتناب ورزید.

۲۸- نهضت ملی شدن نفت و کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲: نهضت ملی شدن نفت و کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ دو رویداد بزرگ، سرنوشت ساز و در عین حال بسیار عبرت آموز تاریخ معاصر ایران به شمار می‌روند. دو رویداد مرتبط و پیوسته به هم که ویژگی، آثار و نتایج کاملاً متفاوتی داشتند. در جریان نهضت ملی شدن صنعت نفت، مردم ایران و به ویژه نیروها و جریان‌های ملی و مذهبی برای مبارزه با تسلط استعماری انگلستان بر منابع عظیم نفتی خود بسیج شدند و توانستند صنعت نفت را ملی و دست بیگانگان را از این ثروت سرشار خدادادی کوتاه کنند. اما کودتای ۲۸ مرداد حرکتی در خلاف جهت جنبش ملی شدن صنعت نفت محسوب می‌شود. از این رو، کاوش و مطالعه در اهداف، آثار و پیامدهای متفاوت این دو رویداد برجسته تاریخ معاصر کشور ما، به لحاظ آموزشی و تربیتی اهمیت به سزا داشته و دارای جنبه عبرت آموزی فراوانی است. مطالعه چنین رویدادهایی می‌تواند موقعیتی فراهم آورد که فراگیران به تأمل و تفکر درباره دلایل و عوامل موفقیت آغازین نهضت ملی شدن نفت و سرانجام ناموفق آن که به کودتای ۲۸ مرداد انجامید بپردازند.

۲۹- پس از ایجاد آمادگی در مرحله قبل، ذهن دانش آموزان را به این موضوع معطوف کنید که یکی از عوامل بسیار مهم در سازگاری و ایجاد خانواده متعادل و با عکس آن، موضوع انتخاب صحیح همسر است. از دانش آموزان بخواهید برخی ملاک‌هایی را که به ویژه در فرهنگ متداول برای انتخاب همسر بیان می‌شود، بازگو کنند. سپس ملاک‌های نادرست را با دلیل و منطق نقد کنید و معیارهایی را که دین اسلام در همسر گزینی بر آن تأکید می‌کند، تبیین نمایید.

۳۰- همه افراد ملت اعم از زن و مرد، یکسان در حمایت قانون قرار دارند و از همه حقوق انسانی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با رعایت موازین اسلام برخوردارند.

۳۱- اصل ۷- طبق دستور قرآن کریم «و امرهم شوری بینهم» و «وشاورهم فی الامر»، شوراها، مجلس شورای اسلامی، شوراهای استان، شهر، محل، بخش، روستا و نظایر اینها از ارکان تصمیم‌گیری و اداره امور کشورند. موارد طرز تشکیل و حدود و اختیارات و وظایف شوراها را این قانون و قوانین ناشی از آن، معین می‌کند.

۳۲- شهروند: واژه شهروند از شهر (City) ریشه می‌گیرد و «City» نیز تقریباً معادل واژه Police در زبان و فرهنگ یونانی بوده است. لذا شهر، تنها مجتمعی از ساکنان یک منطقه معین یا شهر نیست و مفهوم واحد سیاسی مستقلی از آن افاده میشود. به همین دلیل است که شهروند، فقط به ساکن شهر گفته نمی‌شود، بلکه معنایی فراتر از آن دارد و سازماندهی و تنظیم قواعد زندگی در شهر و قانون حاکم بر آن را نیز شامل می‌شده است. واژه شهروندی (Citizenship) در قرن هفدهم، وارد ادبیات حقوقی و سیاسی شد. مبارزه اجتماعی (تنظیم توسط سایت ایران عرضه) مردم اروپا به ویژه شهرنشینان، علیه قوانین و سنت‌های نظام فئودالیسم و زمینداری و توجه به کسب حقوق و رفع تبعیض، موجب تولد این اصطلاح گردیده است.

۳۳- در ایران تا قبل از مشروطیت به جای این واژه، از کلمه «رعیت» استفاده می‌شد و در سلسله مراتب نظام اجتماعی، مردم به عنوان رعیت پادشاه و تابع و فرمانبردار او تلقی می‌شدند. در فرهنگ فارسی امروز، این تعریف ارائه شده است: «کسی که اهل یک شهر یا کشور باشد و از حقوق متعلق به آن برخوردار باشد». برخی معتقدند مفهوم شهروندی به معنای مدرن آن، ریشه در انقلاب کبیر فرانسه دارد. شهروند مرکب از دو کلمه «شهر» به معنای جامعه انسانی و «وند» به معنای عضو وابسته به این جامعه است. مفهوم شهروند از لحاظ دیرینگی به یونان باستان، نسبت داده می‌شود و این مفهوم به کسانی که در دولت شهر یا «پلیس» ساکن اند و دارای حقوق سیاسی هستند، اطلاق می‌شود.

۳۴- برخی معتقدند حقوق شهروندی شامل دو بخش است: حقوق خصوصی (حقوقی که تک تک شهروندان نسبت به یکدیگر دارند) و حقوق عمومی (حقوقی که باید توسط دولت و حکومت نسبت به افراد رعایت گردد).

۳۵- موضوع عدم بهره‌وری یکی از مشکلات عمده کشور ما در همه سطوح و بخش‌ها می‌باشد. بنابراین انتظار می‌رود معلمان محترم در انتقال مفاهیم و فرهنگ توجه به مقوله بهره‌وری را با تأکید و جدیت دنبال کنند و در این زمینه بیشتر به دنبال اثر گذاری بر نگرش و باور دانش‌آموزان و مهارت‌های آنها در تفکر و عمل باشند تا از خلال یادگیری این دو درس، تعمق و توجه ویژه به مقوله بهره‌وری در زندگی فردی و اجتماعی در دانش‌آموزان پایه ریزی شود.

۳۶- بهره‌وری سبز: تلفیق بهره‌وری با حفظ محیط زیست است پاکیزه تر می‌اندیشد و به هدف توسعه پایدار، مطرح گردیده است. هدف «GP» (Green Productivity)، تضمین حفاظت از محیط زیست و در عین حال سودده نمودن کسب و کار و کیفیت آن است، به طوری که هر سه ضلع با هم تضمین گردد.

ایران عرضه

مرجع نمونه سوالات

آزمون های استخدامی

به همراه پاسخنامه تشریحی

خدمات ایران عرضه:

- ارائه اصل سوالات آزمون های استخدامی
- پاسخنامه های تشریحی سوالات
- جزوات و درسنامه های آموزشی

برای دانلود رایگان جدیدترین سوالات استخدامی دبیری مطالعات اجتماعی، اینجا بزنید

برای دانلود رایگان مرجع این جزوه، کتاب راهنمای معلم مطالعات اجتماعی نهم اینجا بزنید

«انتشار یا استفاده غیر تجاری از این فایل، بدون حذف لوگوی ایران عرضه مجاز می باشد»

